

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยแบบพัฒนาโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลต่อมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งสรุปวิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย อภิปรายผล ตลอดจนข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 ศึกษานิเทศก์ หรือครูที่มีประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ผู้เกี่ยวข้องที่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ด้านศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นจำนวน 20 คน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

กลุ่มที่ 2 รองผู้อำนวยการโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเองฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และครูที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง (SEAR) ประจำโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากจำนวนโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษทั่วประเทศทั้งสิ้น 80 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 240 คน

กลุ่มที่ 3 โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ซึ่งทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากโรงเรียนกลุ่มที่มีผลการเรียนของนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษและผลการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 1 อยู่ในระดับสูง จำนวน 10 โรงเรียน และโรงเรียนกลุ่มที่มีผลการเรียนของนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษและผลการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 1 อยู่ในระดับต่ำ จำนวน 10 โรงเรียน

1.2.2 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท ได้แก่

1. เครื่องมือสำหรับพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด มีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับศึกษานิเทศก์ หรือครูที่มีประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ผู้เกี่ยวข้องที่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ด้านศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้น

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับรองผู้อำนวยการโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเองฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และครูที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง (SEAR) ประจำโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

2. เครื่องมือสำหรับตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ได้แก่ แบบประเมินสำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากโรงเรียนกลุ่มที่มีผลการเรียนของนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษและผลการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 1 อยู่ในระดับสูงและ อยู่ในระดับต่ำ

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 วิธี ได้แก่

1.2.3.1 การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง สรุปได้ 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านผลผลิต

1.2.3.2 การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม 2 ชุด โดยแบบสอบถามชุดที่ 1 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้น และแบบสอบถามชุดที่ 2 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

1.2.3.3 การรวบรวมข้อมูลจากการประเมิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในเชิงประจักษ์จากการประเมินตนเอง โดยการทดสอบเครื่องหมาย (The sign test) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.4 ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.2.4.1 มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 มาตรฐาน สรุปได้ดังนี้

มาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า 14 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้ (โดยรายละเอียดแสดงในภาคผนวก ค)

- ด้านหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
: วิชาภาษาอังกฤษ 3 ตัวบ่งชี้
- ด้านครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ 5 ตัวบ่งชี้
- ด้านปัจจัยเกื้อหนุน : สิ่งทีสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ เช่น อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ต่างๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน 5 ตัวบ่งชี้
- ด้านแผนพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 1 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานด้านกระบวนการ 21 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้ (โดยรายละเอียดแสดงในภาคผนวก ค)

- ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ : วิชาภาษาอังกฤษ 8 ตัวบ่งชี้
- ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 6 ตัวบ่งชี้
- ด้านการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 1 ตัวบ่งชี้

- ด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และทักษะวิชาภาษาอังกฤษ 2 ตัวบ่งชี้
  - ด้านการจัดระบบฐานข้อมูล 1 ตัวบ่งชี้
  - ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้นักเรียน 3 ตัวบ่งชี้
- มาตรฐานด้านผลผลิต 8 ตัวบ่งชี้** ดังต่อไปนี้ (โดยรายละเอียดแสดงในภาคผนวก ค)

- ด้านนักเรียน 6 ตัวบ่งชี้
- ด้านชุมชนและวงวิชาการ 2 ตัวบ่งชี้

1.2.4.2 คุณภาพของมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ในเชิงประจักษ์ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง สรุปผลการเปรียบเทียบคะแนนการประเมินของโรงเรียนกลุ่มที่มีผลการเรียนของนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และผลการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาตอนปลายระยะที่ 1 อยู่ในระดับสูง และโรงเรียนกลุ่มที่มีผลการเรียนของนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษและผลการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาตอนปลายระยะที่ 1 อยู่ในระดับต่ำ นั้น เมื่อพิจารณาผลคะแนนการประเมินทั้งในภาพรวม 3 มาตรฐาน และแยกพิจารณามาตรฐานในแต่ละด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า มาตรฐานด้านกระบวนการ และ มาตรฐานด้านผลผลิต และจากแนวคิดของ สิริวรรณ ศรีพหล (2537) และ สัจด์ อุทรานันท์ (2526) ที่กล่าวว่าภายใต้องค์ประกอบหลักนั้น จะมีรายละเอียดหรือองค์ประกอบย่อยๆ ซึ่งจากผลของการวิจัยครั้งนี้ ได้องค์ประกอบภายใต้มาตรฐานแต่ละด้าน คือ 1) มาตรฐานด้านปัจจัย

ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ 2) มาตรฐานด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้ และ 3) มาตรฐานด้านผลผลิต ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 8 ตัวบ่งชี้

การวิเคราะห์มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า หลักสูตรและการสอนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะต่างมีความสำคัญซึ่งกันและกัน การกำหนดมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ จึงได้พิจารณาความสัมพันธ์ของ หลักสูตรกับการสอน โดยวิชัย วงษ์ใหญ่ (2538) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร การวางแผน หลักสูตร มีส่วนสำคัญคือหลักสูตร ส่วนการสอน คือ การนำหลักสูตรไปใช้ของบุคคล โดยบุคคล หลักที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอนโดยตรงคือ ผู้สอนและผู้บริหาร นั่นเอง และสำหรับใน ด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วยกัน 5 รูปแบบ คือ (1) การเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (2) การเรียนรู้ที่มีความสุข (3) การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (4) การเรียนรู้จากห้องสมุด (5) การเรียนรู้แบบโครงการ ดังนั้นในการกำหนดแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนจึง นำแนวคิดของรูปแบบทั้ง 5 ไปเป็นกรอบในการกำหนดตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ รวมทั้งได้นำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การเรียนรู้ต่างๆ ต้องมีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ / วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงและการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จากการกล่าวข้างต้นนี้เอง จึงจำเป็นต้องมีปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆ ในการสนับสนุนการเรียนการสอน ดังนั้น ในการวิเคราะห์มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในครั้งนี้ จึงได้นำศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเองวิชาภาษาอังกฤษมาเป็นส่วนหนึ่งภายใต้องค์ประกอบของ มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

การวิจัยครั้งนี้ ได้มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการบริหารจัดการของโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาทั้งระบบของกลุ่มสาระวิชาภาษาต่างประเทศ สำหรับวิชาภาษาอังกฤษ จากแนวคิดของ นวลจิตต์นัย เชาวก็รัตติพงศ์ เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัชเจน ไทยแท้ ซึ่งกล่าวว่า ตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการ พัฒนาทั้งระบบของโรงเรียนต้องประกอบด้วย (1) การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่มีจุดเน้น

การพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน (2) การกำหนดแผนยุทธศาสตร์สอดคล้องกับเป้าหมาย (3) การกำหนดแผนการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนสอดคล้องกับเป้าหมายและเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ (4) การจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน และ (5) การจัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนวทางการประกันคุณภาพจากภายนอก นอกจากการพัฒนากระบวนที่กล่าวมาแล้วนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะต้องพิจารณาประเด็นอื่นๆ ด้วย คือ (1) ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน (2) การเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก (3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน (4) การจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย (5) ครูต้องมีความเมตตาต่อผู้เรียน (6) การทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนรู้ (7) การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ (8) สร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยปฏิบัติจริง (9) การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ (10) การมีจุดมุ่งหมายของการสอน (11) การเข้าใจผู้เรียน (12) ภูมิหลังของผู้เรียน (13) การไม่มีวิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น (14) การเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ รูปแบบเนื้อหาสาระ เทคนิค วิธี (15) การสอนในสิ่งที่ไม่ใกล้ตัวผู้เรียนมากเกินไป และ (16) การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ รวมทั้ง องค์ประกอบอีกประการที่นับว่าเป็นความสำคัญและเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ คือ องค์ประกอบที่มีตัวบ่งชี้บอกถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบด้วย คือ (1) การเรียนรู้อย่างมีความสุข (2) การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริง (3) การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (4) การเรียนรู้แบบองค์รวมหรือบูรณาการ (5) การเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากแนวคิดข้างต้น จึงได้แนวทางอีกประการหนึ่งที่สำคัญในการสร้างและพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้พัฒนาขึ้นนั้น ได้จัดทำขึ้นให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีลักษณะเป็นกรอบกว้างๆ สำหรับเป็นแนวทางในการให้สถานศึกษานำไปจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนและชุมชน และในขณะเดียวกันโรงเรียนต้องเป็นแหล่งการเรียนรู้และเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อีกทั้งยังต้องเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดของ สวรรค์ วรรณิทธิ์ และทิพวัลย์ คำคง (2545) ที่กล่าวว่า ควรมีการส่งเสริมบทบาทของโรงเรียนต่อการศึกษาของชุมชน เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ขณะเดียวกันโรงเรียนต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคคลใน

ชุมชน ซึ่งสามารถทำได้โดยการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ / แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน หรือ จัดกิจกรรมระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนอีกด้วย โดยมี การประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งจะทำให้เกิดพลังทางสังคมในการพัฒนา ด้านการศึกษา และแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้ นอกจากนี้แล้ว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 57 ยังได้กำหนดให้หน่วยงานการศึกษาระดับมัธยมศึกษาบุคคลในชุมชนให้มี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญา ท้องถิ่นของบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน

นอกจากการวิเคราะห์ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีองค์ประกอบอีกประการหนึ่งที่สำคัญ เพื่อตอบสนองต่อสังคมในยุคปัจจุบัน นั่นก็คือ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ มาใช้ใน กระบวนการศึกษาซึ่งความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และในการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ ได้มีการจัดทำ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมด้านการจัดการเรียนการสอน และ การจัดทำระบบฐานข้อมูลในการสนับสนุนและส่งเสริมมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชา ภาษาอังกฤษ จากการกล่าวของ นิคม ทาแดง กอบกุล ปราบประชา และ อำนวย เดชชัยศรี ใน ด้านความเจริญอย่างรวดเร็วทางด้านวิชาการต่างๆ ของโลก และปริมาณเนื้อหาวิชาใหม่ๆ ที่มี มากมายเกินความสามารถของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการเลือกบันทึก จดจำ และนำเสนอในลักษณะเดิม จึงมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์เข้ามา ช่วย เช่น การใช้เทปบันทึกเสียง การแนะนำการเรียนโดยระบบคอมพิวเตอร์ อีกทั้ง ลักษณะ สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมสารสนเทศหรือสังคมข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีผลมาจากพัฒนาการทางด้าน อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีโทรคมนาคม ดังนั้น แนวทางอีกประการหนึ่งคือ การนำข้อมูลคอมพิวเตอร์ซึ่งสามารถถ่ายทอดและส่งถึงกันได้อย่างรวดเร็วเข้ามาใช้เป็น องค์ประกอบหนึ่งของมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในงานวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ในส่วนของการกำหนดเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ของมาตรฐาน การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบ พึ่งตนเอง ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ โดยได้ปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะและ ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยแต่ละระดับ มีรายละเอียดที่สอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ซึ่งกำหนดแนวการดำเนินการบริหารจัดการเรียนการสอนว่าควร ประกอบด้วย 7 ภารกิจ คือ (1) การเตรียมความพร้อมแก่บุคคลกร (2) การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา (3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร (4) การดำเนินการบริหารหลักสูตร หรือใช้

หลักสูตร (5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล (6) การสรุปผลการดำเนินงาน และ (7) การปรับปรุง นอกจากนี้แล้ว ทาบา (Taba, 1962) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดกระบวนการพัฒนาหลักสูตร หรือการเรียนการสอนมี 8 ขั้นตอน คือ (1) การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน (2) กำหนดจุดหมาย (3) การเลือกเนื้อหา (4) การจัดทำเนื้อหา (5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (7) การกำหนดสิ่งที่ต้องประเมินและวิธีการประเมิน และ (8) การตรวจสอบผลการดำเนินการ ดังนั้น จึงได้รูปแบบของเกณฑ์การพิจารณามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ที่สอดคล้องกับ 2 แนวคิดที่กล่าวไว้ข้างต้น

2.2 ผลการวิจัย มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความเหมาะสมเบื้องต้นของมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน หรือเห็นว่ามีความเหมาะสมเบื้องต้นต่ำกว่าระดับมาก ประกอบด้วย

มาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า

1.3.2 การจัดเก็บข้อมูลด้านภาษาอังกฤษของนักเรียนในทุกระดับชั้น
1.3.3 การจัดเก็บข้อมูลวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนที่สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย

1.3.4 การจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่มีความสามารถในการใช้ทักษะทางภาษา
1.3.5 การจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน

1.4.3 การจัดหนังสือ และเอกสารประกอบการเรียนรู้นอกเวลา

มาตรฐานด้านกระบวนการ

2.1.1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในการดำเนินการตามหลักสูตรภายในโรงเรียน

2.1.8 การประเมินการใช้ประโยชน์ของปัจจัยเกื้อหนุน: สิ่งที่สนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ เช่น อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

2.1.9 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกันกับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง

2.2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนับสนุนผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า สังเกต และ / หรือ วิเคราะห์ด้วยตนเอง

2.2.10 การจัดการเรียนการสอนโดยครูเจ้าของภาษา

2.6.6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

มาตรฐานด้านผลผลิต

3.1.3 การมีทักษะและสามารถนำความรู้ทางภาษาไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.1.4 ความสามารถในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบภายใต้แฟ้มสะสมงาน

3.2.1 สักส่วนครูชำนาญการพิเศษและครูเชี่ยวชาญ

3.3.3 ผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบทางการเรียนระดับชาติ วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกัน

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนนั้น โรงเรียนมีฝ่ายทะเบียนเพื่อจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ของนักเรียนอยู่แล้ว ดังนั้น ตัวบ่งชี้ที่ 1.3.2, 1.3.3 และ 1.3.4 จึงมีความซ้ำซ้อน สำหรับตัวบ่งชี้ที่ 1.3.5 และ 1.4.3 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นแตกต่างกันนั้น พบว่าโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ให้ความสำคัญต่อการจัดหนังสือ และเอกสารประกอบการเรียนรู้นอกเวลาน้อย เนื่องจากขาดงบประมาณในการจัดเตรียม เอกสารประกอบการเรียนรู้นอกเวลา ส่วนในด้านการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของ นวลจิตต์นัย เชาวเกียรติพงศ์ เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัชเจน ไทยแท้ รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กล่าวว่า การพัฒนาระบบของโรงเรียนต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่จำเป็นต้องมีจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในการดำเนินการตามหลักสูตรภายในโรงเรียน และการประเมินการใช้ประโยชน์ของปัจจัยเกื้อหนุน และการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกันกับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง เป็นวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง แต่ระดับความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากสาเหตุหนึ่งคือ ภาระงานด้านการสอนของครูมีมาก จึงทำให้ขาดความพร้อมในด้านเวลาในการดำเนินการดังกล่าว สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนับสนุน

ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า สังเกต และ / หรือ วิเคราะห์ด้วยตนเอง การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร การมีทักษะและสามารถนำความรู้ทางภาษาไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นกิจกรรมที่อยู่ภายใต้แผนการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน ความสามารถในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบภายใต้เพิ่มสะสมงาน ดังนั้นผลการวิเคราะห์จึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การขาดแคลนจำนวนครูเจ้าของภาษาเป็นปัญหาในปัจจุบัน จึงก่อให้เกิดปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนโดยครูเจ้าของภาษา ในขณะที่จำนวนครูชำนาญการพิเศษและครูเชี่ยวชาญ ในตัวบ่งชี้ที่ 3.2.1 มีค่าความสอดคล้องต่ำกว่าที่กำหนดด้วยเช่นกัน จากหลักเกณฑ์การด้านครูชำนาญการพิเศษ และครูเชี่ยวชาญที่กำหนดไว้ว่า ครูจะต้องมีสัดส่วนระหว่างผลงานทางวิชาการและด้านความชำนาญการ โดยผลงานรวมทั้งสองด้านไม่ต่ำกว่า 75 คะแนน ความชำนาญการจะต้องมีการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนและจะต้องมีเอกสารประกอบการเขียนทุกกิจกรรม ตามแนวคิดของสมเชาว์ เกณประทุม (2540) ด้วยเหตุนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 3.2.1 จึงไม่พร้อมที่จะนำไปจัดทำเป็นมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2544) ได้ระบุว่า สถานศึกษาจะต้องตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นด้วย ดังนั้นสถานศึกษาและชุมชนจะต้องร่วมกันกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนต่อไป นอกจากนี้แล้ว วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเองได้กำหนดไว้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง จะต้องเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน ซึ่งตัวบ่งชี้ที่ 3.3.3 ผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบทางการเรียนระดับชาติ วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนที่อยู่เขตพื้นที่เดียวกัน นั้นเป็นไปตามแนวคิดข้างต้น แต่ผลการวิเคราะห์กลับพบว่าระดับความคิดเห็นไม่มีความสอดคล้องกัน จึงพบว่าโรงเรียนยังไม่ให้ความสำคัญในการสนับสนุนทางการศึกษาต่อชุมชนของตนเอง

ผลการวิจัยตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน หรือเห็นว่ามี ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติต่ำกว่าระดับมาก ประกอบด้วย

มาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า

1.2.1 สัดส่วนครูต่างชาติ (เจ้าของภาษา) ต่อ ครูไทย

1.3.1 จำนวนนักเรียน ต่อ ห้อง ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

มาตรฐานด้านกระบวนการ

2.6.4 การประเมินผลผู้เรียนจากแฟ้มสะสมงาน

มาตรฐานด้านผลผลิต

3.2.3 คุณภาพมาตรฐานวิชาการทางภาษาอังกฤษของโรงเรียนที่อยู่เขตพื้นที่เดียวกัน

3.3.1 จำนวนนวัตกรรมและ / หรือ ผลงานสร้างสรรค์ทางวิชาการด้านภาษาอังกฤษในรอบปี ภายในเขตพื้นที่เดียวกัน

ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดจำนวนครูต่างชาติ (เจ้าของภาษา) และจำนวนนักเรียนในตัวบ่งชี้ที่ 1.2.1 และ 1.3.1 นั้นเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากปัจจุบันพบกับปัญหาการขาดแคลนครูต่างชาติ ในขณะที่จำนวนนักเรียนในสถานศึกษามีจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถกำหนดจำนวนนักเรียนต่อห้องที่เหมาะสมได้ แต่ต้องปรับเปลี่ยนตามความจำเป็นเพื่อให้รองรับกับจำนวนนักเรียนในแต่ละพื้นที่

ผลการวิเคราะห์พบว่า การประเมินผลผู้เรียนจากแฟ้มสะสมงาน คุณภาพมาตรฐานวิชาการทางภาษาอังกฤษของโรงเรียนที่อยู่เขตพื้นที่เดียวกัน และจำนวนนวัตกรรมและ / หรือ ผลงานสร้างสรรค์ทางวิชาการด้านภาษาอังกฤษในรอบปี ภายในเขตพื้นที่เดียวกัน ไม่มีความเหมาะสมในทางปฏิบัติ ซึ่งขัดแย้งกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และวัตถุประสงค์ของศูนย์การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง

ผลการศึกษาที่ได้พบจากการวิจัยตอนที่ 1 และ 2 พบว่า ตัวบ่งชี้บางตัวที่ถูกตัดออกมีความขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน หรือ วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ดังนั้น แนวทางหนึ่งหรือวิธีการที่จะทำให้ตัวบ่งชี้ถูกเห็นว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ ผู้บริหาร และครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ นอกจากนี้แล้ว ตามแนวคิดของ Cranny, Smith and Stone (1992) การสร้างความพึงพอใจให้ครูสอนวิชาภาษาอังกฤษยังเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูอีกด้วย

แนวคิดสำหรับการสร้างความพึงพอใจนั้น เซอริงตัน อังโน สรรค์ วรอินทร์ (2541) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดสิ่งตอบแทนในการทำงานเป็นสิ่งหนึ่งที่สร้างความพึงพอใจในการทำงาน โดยการจัดสิ่งตอบแทนแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ การจัดสิ่งตอบแทนที่เป็นเงิน และการจัดสิ่งตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน เช่น ตั๋วงาน การยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ที่พบว่า ค่าตอบแทนของผู้ที่ทำหน้าที่ครูนั้นต่ำ จึงทำให้ครูต้องทำอาชีพเสริม เป็นสาเหตุให้ครูไม่อุทิศตัวต่อการทำงาน

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนครูเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544) ได้สรุปไว้ว่า การสนับสนุนเป็นหน้าที่ของรัฐเพื่อให้การจัดการขององค์กรวิชาชีพเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สรรค์ วรอินทร์ (2541) ที่เสนอประเด็นในการจัดสิ่งตอบแทนหรือปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย 1) การกำหนดให้เพิ่มวิชาชีพ ซึ่งจะต้องผูกพันกับการประเมินผลเป็นระยะทุก 2 ปี เพื่อจูงใจให้ครูได้พัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานอยู่เสมอ 2) จัดให้มีการจ่ายค่าตอบแทนในกรณีที่มีการสอนเกินเกณฑ์ที่กำหนด 3) ยึดหลักการจัดสิ่งตอบแทนให้ควบคู่ไปกับระบบการประเมินผลงานที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม และ 4) จัดให้มีการพัฒนาเลื่อนตำแหน่ง โดยการปรับให้เชื่อต่อการปฏิบัติงานจริงของครูจากการใช้เพิ่มสะสมผลงาน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปใช้ในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางประกอบในการนำข้อมูลมาใช้ในการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SSR) ให้เกิดพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ หรือปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ในการเตรียมความพร้อมต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

3.1.2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนการบริการด้านการให้ความรู้ภาษาอังกฤษแก่ชุมชน โดยการกำหนดกรอบการดำเนินงานของโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเองต่อชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

3.1.3 ควรนำมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปเก็บข้อมูลรอบด้าน เช่น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เป็นต้น

3.1.4 ควรนำปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ เช่น ค่าตอบแทน การยอมรับนับถือ และความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งมาเป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นการดำเนินงานของครูโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการให้บริการต่อชุมชน

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษที่นำศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเองไปเป็นองค์ประกอบร่วม โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน

3.2.2 ควรมีการวิจัยในด้านความคิดเห็นของครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเองวิชาภาษาอังกฤษ ต่อโครงการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการจัดตั้งและผลการดำเนินของศูนย์ศูนย์การเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง

3.2.3 ควรมีการวิจัยเจาะลึกในแต่ละมาตรฐานโดยใช้กระบวนการอื่น เช่น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เทคนิคเดลฟาย หรือ การมีส่วนร่วม เป็นต้น เพื่อสร้างความชัดเจนครอบคลุมในแต่ละประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน